

senyka. Csak egy szál hagymát nyújtottam — válaszolja Aljosa. Vagyis megmutatta az önmegváltás lehetőségét.

Sokan mennek körülöttem végleg el. Ezért jut Aljosa hagymája mostanában eszembe. Saját tagadását és kételyét, bosszúját és megbocsátását, gyűlöletét és szeretetét mindenki maga tudja. Aljosa senkit meg nem válthat. De az érdemeseknek nyújthat egy szál hagymát. Nem tudom, érdemes vagyok-e. De tudom, szükségem lenne rá.

És Füst Milánra is gondolok. Biztosan megismerném Aljosát, ha szembe jönne velem az utcán; ó, Aljosa, mondanám, ó, Aljosa — és megölelném.

Útjukon csillag világít!

SZOKOLAY SÁNDOR
zeneszerző

Meditáció az Adventi-várakozásról és a Világmegváltó születésének karácsonyi-örömről

A címadó sorokat Nagy Gáspár költő *Három királyok* című verséből kölcsönöztem, mert a jövődölések és próféciaik jeleket is adnak. Ezek víziókkal és látomásokkal is járhatnak. Saját fejemmel nem próbáltam megfejteni őket. De hiszem létüket, mert Isten csodákra képes. Nemcsak meteorológiai előrejelzések vannak... A próféciaik isteni előrejelzések, sőt ígéretek is! Ahogy mondják: Beteljesült az Írás! Pontosan ezért hiszek az adventi várakozás misztériumában is. A pásztorok és bölcsek joggal követték a Betlehemi Csillag vezérlő-útját.

A Szent Írás Igéit mindenek zsinórmértékének érzem. Nekem a lélekfaggató költészet, a szentségekkel foglalkozó poétika, az éppen olyan, mint az Ige-magyarázat. Körüljárva megvilágítja azt. Elmélkedés meditációs vizsgálódással. Nekem a bibliai hang: a szó értelmes, megszólítóképesége. Az értékmérő-szavak: Igazak, és a magyarban legtöbbször szépek is. Mert a moralításra érzékeny adottságunk kétségtelen. Gazdag és szépséges anyanyelvünk: fénytadó, vakító-fényességre-képes, és megvilágosító erővel rendelkezik. Ez a szellemi-, lelki- és hit-igényű emberek isteni adománya. A hit hallásból van. Így a szó és a zene is. Ahogy a tudományban a tételes bizonyítás hitelesít — szerintem —, a hitben és a művészetben: több az érzékeltetés. Mert távol tartja a képtelkedést. A nem látott dolgok felőli bizonyosság nem igényel „bizonyítást”: mert a bizonyosság maga a hit. Talán elég, ha az Írás tamási-kételkedésére utalok ezzel kapcsolatban.

Én hitből élő jelenségnek érzem a lelkiismeretet is. Mert az ma-

ga a bűn megsejtése. A megzabolázója, távortartója... a rossz pórása. A lelkiismeret ellenanyaga nyújt védettséget a kísértések között. A jó lelkiismeret a bűn közeledésének éber megszimatozója. Persze felülről való segítség által...

Az isteni-gyermek megszületésének karácsonyi öröme a megváltás létrejöttének első stációja: az emberréváló-földreszállás, ami teljesen elválaszthatatlan a Via Crucis-tól. Attól a romantikus magyarázattól érthetőbb lesz, — mely Jézus életútját szimbolikusan példázza: a betlehemi bölcsőt ugyanabból a fából faragták, mint a golgotai keresztet.

Karácsony időszaka szülőfalumban — Kunágotán — hitem élményszerű kiindulópontja lett. Betlehemesek házról-házra-járó, népszokásokra épülő jelenítő-játéka lelkem színpadán: a dramatizálás meghatározó élménnyé magasztosult. Ahogy Nagy Gáspár verse mondja: „hótalán a hegyek inge, el kell érnünk Betlehembe...” A színpadi érzék gyökerét sejtem életemnek e sejlő időszakában, a bibliai képeskönyvszerű maskarás előadásokban. Én így jutottam el — a betlehemi kislelcska életreszózó üzenetéhez. Igaz — ehhez édesanyám vallásos érzülete segített elsősorban —, ami egyre kevésbé elhanyagolható kérdése napjainknak. Nem mindegy, hogy szemünket mire irányítja rá a család, az iskola és a sokáig féltreállított egyház. A *szent* létezése, a transzcendentalitás is hozzánk tartozik. Nem mindegy az sem, hogy múltó életünk kérdéseivel mikor találkozunk először. Az emberek beszűkülő szemléletét kellene „időben” kitágítani — hogy teljesebb választékban láthassák a „mi dolgunk a világon” kérdéseit.

Én jól jártam gyermekkorom meghatározó élményeivel. Különösen, ha a 20. század kételyhíntő tendenciáira gondolok, amikor az építkezés nemes szándékai helyére egyre gyakrabban kerül a rombolás gátlástalan szelleme. Fenntartásaim egyre tartózkodóbbak a látványosan és feltűnően gyors eredményű érvényesülést kínáló lehetőségekkel szemben. Ezek ritkán tartósak. Őriznünk kell harmonikus nyugalmunkat, kiérlelt döntéseinket és nyugodt álmunkat. Ezekkel, ha nem lesz is hosszabb az életünk, de teljesebbé tehető. Egyre inkább hiszem, hogy boldogságunkhoz az Isten-élmény is szorosan hozzátartozik. Hamis tanácsadó az ezektől való „korszerűnek” vélt félelem. Gyakran halljuk: csak egészség legyen! Eddig rendben is vagyunk, csak ehhez testi-szellemi-lelki összehangolt életvitel is kellene. Az is hozzátartozik, hogy mindenki a saját helyére kerüljön. Ez lehetne: létünk egyensúlya. De jó is lenne! Hiszem, hogy mindenki útját Csillag világítja, csak jobban kellene e jelekre is figyelniük!

Nehezen tudok álmaimról lemondani. Már nincs is értelme — hiszen úgy tűnek, hogy életfogytiglanok. Persze népünket sem sikerült egybeénekelniük... Vagy nem hagyták? Pedig az valamit felerősít. Még az imádságot is. Néha úgy tűnik: még mindig baj van Kodálllyal. Éppen ettől? Véleménye mindenkinek lehet. De egy ország kárára? Pedig az énektelen világ sivataggá válik.

Igaza lenne a költőnek: Dsida Jenőnek? —, aki egy versében igen szomorú megállapításra jutott. Röviden: régen oltárépítőt keresett a zsolttár, napjainkban: zsolttártalan a megépített oltár! Ez igaz lehet Kodály országában? Igen, mert művelődési lehetőségeink lassan csak privát módon lehetnek kielégítőek. A nemzetnevelés e zenei világhatalomnak nevezett hazában az éneklés jövőjét tekintve — heti egy énekórában —, nevezhető egy új évezred jövőjének?

Az egyházi ünnepek követése a Jeles Napok igazi mondanójának újraélése által a múltó idót gazdagabbá tehetné szűkre szabott életünkben. Az ember folytonos megújulások által juthat csak előbbre. Ezeket a megújulásokat persze mindenkinek saját magán kellene kezdenie! A szakrális művek írását nem zeneszerzői penzumoknak tekintetem, hanem egy igeolvasási meditáció alkotó-módszerévé vált az idők során. Nem tagadom, hogy a szent gondolatok váltak a legszemélyesebb zeneszerzői megfogalmazásaim alapjává. Az egyházi ünnepek a hívők életében is fokozatosan profanizálódtak. Kár, hogy ez az elvilágiasodás ünnepeinket is megfosztotta lényegi és belső tartalmától. Jézus példázatai nemcsak szép, megható történetek, hanem követnivaló szent példák is. Ezeknek megfejtesét lustaság csak az egyház papjaitól várni. Minden egyén saját belső művelésének személyes igénye lehetne a hit kultúrájának, életvitelének a naponkénti legszemélyesebb művelése.

Az új egyházi év váljék az adventi várakozás öröm igényével, a karácsonyi születés csodáján keresztül minden hívő Isten-imádó szent kurzusává új évezredbe lépő életünk fokozott ünnepén!

TAKÁCS ZSUZSA
költő, műfordító

Az üres sír

Csonkának láttam Krisztust legutóbb. A Déli pu. metróállomásában, az induló szerelvények felé vezető benyílóban ült, hátát a falnak vetve, előtte üres kólás papírpohár. Atlétatrikója egyik vállát leeresztette (ahogy ezt futtatói nyilván meg is kívánták), hogy azonnal lássuk: karját tőből levágták. A seb begyógyult, a heg szabályos ráncokat vetett, minta bőre nem is emberi bőr volna, hanem varrott textília, csiszolt felület. Szememet a látványra szegeztem (hiszen nyilván ezzel a szándékkal ültették mindenkinek útba, oda). A bénultság, amitől lábam a földbe nő a bűntény, baleset színhelyén, időtlen. Óvatlan voltam, és bár nem telt el egyetlen mérhető perc sem, éreztem, csapdába esem. Kissé elhízott felsőteste enyhe fordulatot tett (a pohárból balkezevel zsebébe szórta az aprópénzt), trikója válla még lejjebb csúszott, és ettől eszembe jutott az a rég elmúlt idő, amikor még öltöztetni kellett a kislányaimat, éreztem a bőrük tapintását, ahogyan kihúzó karjukat, könyöküknél fogva, hogy ne rángatás legyen a dologból. Láttam, hogy a bőre termé-